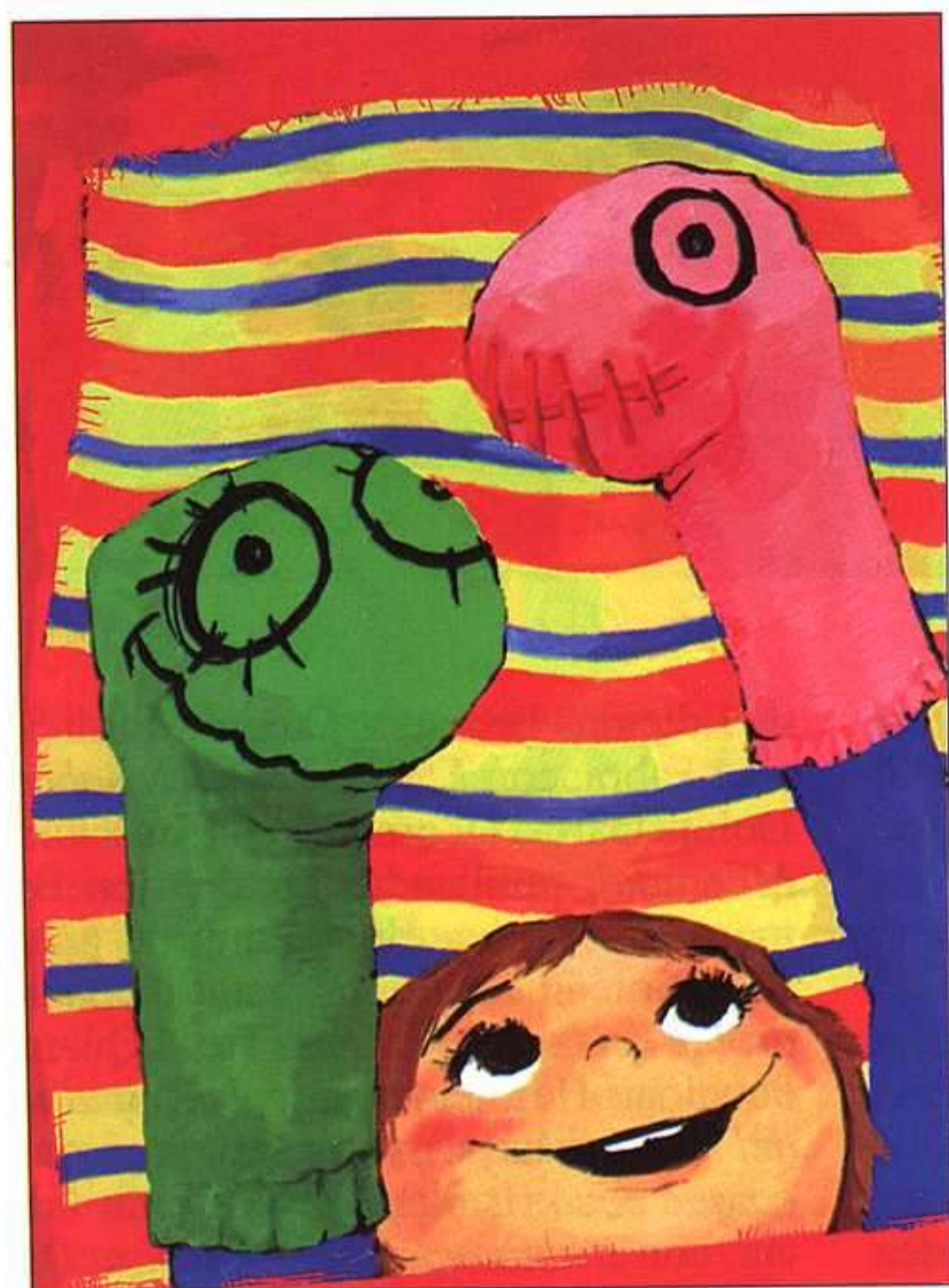

Comunitat Valenciana: competitivitat i diversitat

Josep Antoni Fluixà

CARLA FRANCÉS, CURCÓ (MEMÒRIES D'UN CALCAETI), TÀNDEM, 2004.

Ahores d'ara, qualsevol ullada, per molt superficial que siga, al panorama de la LIJ valenciana constata un fet inqüestionable: la seua consolidada vitalitat. En aquest sentit, si durant el període del curs escolar 2002-2003 assenyalàvem especialment la renovació d'unes quantes editorials que oferien nous productes, amb canvis de formats i diversitat de gèneres en les seues col·leccions, en el període que ressenyem a continuació —que abraça l'últim semestre de 2003 i el primer de 2004— s'ha de destacar, sobre-

tot, la reacció efectuada per una de les editorials més potents del sector, Edicions Bromera, que ha contraatacat per tal de mantenir el seu liderat.

Competitivitat editorial

De fet, la dinamització del món editorial valencià, portada a cap en el període anterior ha introduït, sens dubte, una forta competitivitat que s'ha vist reflectida aquest últim any en una diversificació cada vegada major dels productes per part d'algunes

editorials. Brosquil Edicions, per exemple, ha mantingut la seua elevada producció, però s'ha decantat majoritàriament pel públic infantil amb obres il·lustrades a tot color i amb formats atractius visualment, entre les quals hem de remarcar les de la col·lecció Infantil, que ha crescut amb 14 títols, tots ells d'autors estrangers, i les dues obres de la col·lecció Llibres molt Il·lustrats: *Gat Moix*, de Claudia Legnazzi, i *A tot galop*, de Fernando Martos i Cintia Martín. Dignes de ressenyar també són els quatre llibres que aquesta

mateixa editorial ha publicat a la col·lecció Estrella Polar —*La ciutat dels ignorants*, de Carles Arbat, *Gastó fat fartó*, de Ximena Aragone, *El somni de les màscares*, de Marta Rivera, i *Adéu al refredat*, d'Antonio A. Gómez— i l'àlbum *Els somnis d'en Dalí*, de Carles Arbat.

Molt activa també s'ha mostrat Baula, una altra de les editorials que es van renovar durant el curs anterior. Aquesta editorial ha afegit títols nous a totes les sèries de la seua col·lecció Albadès, la majoria dels quals són d'autors valencians. Tàndem Edicions, per la seua banda, ha continuat la producció de les seues col·leccions renovades però amb moderació, sense renunciar en absolut a l'aportació d'obres de gran qualitat com *L'home més pelut del món*, d'Istvan Sch, a la col·lecció Tricycle. La resta de les editorials ha mantingut, més o menys, la seua línia d'actuació destacant, potser, Tabarca que s'ha centrat completament en la narrativa per a joves amb una producció considerable i digna de ser estudiada. Una producció que esdevé molt més reduïda i modesta, però igualment meritòria, en altres editorials com, per exemple, Edicions 96, Marfil, Abril Edicions, Marjal, Tres i Quatre, Edicions Vorammar, Caixa Ontinyent i La Xara, que han afegit al seu catàleg d'un a tres títols com a màxim. A aquests esforços editorials caldria sumar l'aportació, modesta però sempre constant, d'Edicions del

CARLES ARBAT, ELS SOMNIS D'EN DALÍ, BROSQLIL, 2003.

DOLORS TODOLÍ, L'ILLA DELS QUATRE COLORS, DENES, 2004.

Bullent i la de Denes Editorial que, entre altres obres, ha publicat dos títols més a la col·lecció Les Aventures de l'Eriçó Costumeta: *A la fira del llibre* i *La sega del blat*, els dos de Raül Vidal amb il·lustracions de Xavi Sellés.

Però, sobretot, en el panorama d'aquest últim període —a més de l'aparició d'una nova editorial: Perifèric Edicions, que s'ha donat a conèixer amb una col·lecció de narrativa per a joves bastant encertada— cal destacar, com hem dit ja, la presència d'Edicions Bromera i la reacció que ha portat a cap per tal de renovar-ne l'oferta i mantenir-se en un estat privilegiat. De fet, aquest ha estat, sense cap dubte, «l'any Bromera». Aquesta editorial ha estat la que ha publicat més llibres —uns 73 en total— i també la que més col·leccions noves ha iniciat: El Nord, amb textos informatius i de caràcter assagístic per a joves; Primeres Lectures amb 24 títols que proposen una lectura gradual de grafies per tal de facilitar l'aprenentatge lector per part dels més menuts, a càrrec de Teresa Soler i amb il·lustracions de Pablo Oliveiro; i, finalment, Lletra Màgica, amb 20 títols que narren històries molt senzilles, especialment recomanables per als xiquets i les xiquetes que es troben en procés d'assolir la lectura individualment.

En aquesta col·lecció han col·laborat destacats il·lustradors i escriptors com, per exemple, cinc guanyadors del Premi Nacional de Literatura Infantil i Juvenil —Fina Casallerrey, Miquel Desclot, Gabriel Janer Manila, Vicente Muñoz Puelles i Mariasun Landa—, o els valencians Pasqual Alapont, M. Dolors Pellicer, Mercè Viana, Josep Gregori i Enric Lluch, entre altres, sense oblidar tampoc autors com Agustín Fernández Paz o Patxi Zubizarreta. Bromera, a més, ha estat notícia, durant la primavera de 2004, per la celebració de l'arribada al número 100 de la seua col·lecció de literatura infantil més emblemàtica: El Micalet Galàctic.

Narrativa: diversitat de gèneres i autors

Tota aquesta saludable i enriquidora competitivitat provoca, per sort, un panorama diversificat i una oferta variada i completa per a lectors de distintes edats i gustos diferenciats. Fins i tot, el gènere narratiu, que és, naturalment, el més conreat, no es presenta tampoc amb una excessiva uniformitat, ja que ofereix, per contra, propostes àmplies en dificultats lectores progressives, en estils i en temàtiques. En aquest sentit, per exemple, l'o-

ferta destinada als primers lectors és la que més ha augmentat. A les col·leccions de Bromera, de Denes i de Brosquil, ja esmentades, caldria afegir, per part de Tàndem, la publicació a la col·lecció Tricycle de l'obra de Josep Chapa Mingo, *Una família amb d...*, i la reedició amb tapa dura de tres llibres de la col·lecció La Rata Marieta. Uns altres llibres interessants per a aquest tram d'edat són els dos de Dolors Todolí, *L'illa dels quatre colors* i *Un barret enmig del bosc*, publicats per Denes dins la col·lecció Contes de Tots.

A mitjan camí entre els primers lectors i els lectors de 7 anys en avant, trobem a Edicions del Bullent l'obra *El rap de la gallina Carolina*, de Pep Castellano, a la col·lecció Cavallet de Mar. Precisament aquest autor és un dels més prolífics i destacats del període analitzat. A més de la ja citada, Castellano ha publicat tres obres més: dues infantils —*Jaume, el gos, i l'humà rabiós* (Bullent) i *Thora i l'anell de la sort* (Bromera)— i una altra juvenil —*Habitació 502* (Tabarca)— que el confirmen com un escriptor consolidat i digne de seguir amb atenció. A Edicions del Bullent també podem llegir la narració infantil de Teresa Broseta titulada *Berenars amb Cleopatra* i l'obra guanyadora

del Premi Carmesina de narrativa infantil, *Una llegenda per a Draco*, de Francesc Gisbert. Aquests dos últims autors, a més, han publicat a Bromera dues obres interessants: Teresa Broseta, *L'estiu dels pirates*; i Francesc Gisbert, *Misteris S.L.*, obra amb què guanyà el Premi Vicent Silvestre. Tant l'un com l'altra poden ser considerats ja, a hores d'ara, com dos autors d'obligada referència en el panorama valencià actual de LIJ.

Afortunadament, no són els únics, ja que durant el darrer any han estat molts els escriptors valencians de reconeguda trajectòria que s'han mostrat força actius, com, per exemple, Pasqual Alapont —*Cagadets de por* (Bromera)—, Jesús Cortés —*Àlex & Cia. Delinqüents* (Bromera)—, Vicent Marçà —*L'amo de tot* (Baula)—, Mercè Viana —*Laia, una xica mooolt exagerada* (Bromera) i *El geni de la bossa de quicos* (Brosquil)—, Joan Pla —que firma dues narracions infantils: *Cleo i la bicicleta embuixada* i *Mussa, el fill de Barba-rossa* (totes dues a Baula); i una novel·la juvenil: *El misteri de l'anell de diamants* (Perifèric)—, Dolors Jimeno —*L'illa de l'amistat* (Baula)—, Ramon Pastor —*Jordiet i la bruixa* (Brosquil)— i Manel Alonso —*La Calderona*

és nostra (Brosquil)—. A l'obra d'aquests autors, per tal de completar la producció de narrativa infantil, caldria ajuntar l'obra d'altres escriptors inèdits fins ara o amb una producció anterior no tan destacada. Ens referim, en aquest cas, a autors com Mercé Borràs —*Els somnis secrets de Pau* (Bromera)—, Mariló Sanz —*Les perdiuetes* (Caixa Ontinyent)—, Ruben i Francesc Belda —autors d'*El fantasma de les cadenes* (Caixa Ontinyent)—, Jesús Escrivà —*Curçó (memòries d'un calcetí)* (Tàndem)—, Vicent Fausto —*La rebel·lió de les dones i altres contes* (Tàndem)—, Vicent Climent —*Les vaques futbolistes* (Baula)— M. Carme Sàez —*El malvat Pacuco* (Baula)—, Xavier Montero —*Tres gotes d'aigua* (Baula)—, Enric Monforte —*Un lleó a casa* (Baula)—, Virgínia Martínez —*Els guardians de la humanitat* (Baula)—, Gemma Ortells —*Per què plora la lluna?* (Denes)—, i Paco i Jordi Moreno —*Les aventures de Ximet i Blai el papagai* (Bromera)—. Dins d'aquest apartat, no hauríem d'oblidar tampoc un llibre de lectura molt amena que recull contes populars de la Rússia Blanca: *Un pollastre amb quatre potes* (Bromera), escrita i adaptada per Larissa Timofeeva i Amaia Iturraspe Bellver. Com tampoc no hauríem de silenciar l'últim llibre de la col·lecció A Colp de Pedal, d'Abril Edicions: *La profecia del Papa Luna*, que suposa el debut del poeta castellonenc Manel Garcia Grau en la literatura per a infants i l'aparició d'un nou autor, Jaume Rolíndez, ja que la novel·la ha estat escrita per tots dos.

Pel que fa a la narrativa juvenil s'ha de destacar que, encara que continua sent majoritària la tendència cap a la temàtica d'aventura i de misteri, cada vegada ens trobem amb més obres de caràcter històric i que, per contra, disminueix la narrativa psi-

NEGRO GRAPHICS, L'ILLA DE L'AMISTAD, BAULA, 2003.

cològica o de retrat del món actual dels joves. També s'hi observa un conreu de la novel·la juvenil per part d'autors molt joves. Aquest és el cas de, entre altres, Jeroni Estornell —*Quadern de viatge de Jaume Corell* (Perifèric)—, Glòria Olivares —*Tractes amb el diable* (Tabarca)—, Julián Arribas —*La tercera habitació i El rostre de la innocència* (tots dos a Tabarca)—, Joaquina Barba —*El braçlet de la princesa mora i El rostre de la innocència* (Tabarca)—, Guillem Roselló —*El rept* (Brosquil)—, i Manel Àlamo —*Espectres, bruixes i dimonis* (Tabarca)—.

No obstant això, aquest és un camp dominat també pels autors amb experiència, com és el cas, per exemple, de Mariano Casas, autor de *L'escola secreta* i de la

novel·la històrica, *La sang dels francesos*. Amb aquestes obres, sens dubte, Casas confirma de sobra el seu ofici i la qualitat de la seua trajectòria literària. Un altre autor digne de destacar pel seu estil i la riquesa de la seua proposta narrativa és Vicent Sanchis que aconsegueix amb *El repòs del sobirà* el reconeixement merescut del Premi Ciutat de Torrent 2003. Altres autors i obres juvenils classificables dins de la tendència del misteri i l'aventura són Vicent Peris —autor de dues obres publicades a Tabarca: *Marta i els segrestadors i Nit i la tempesta del no-res*—, Francesc Mompó —*L'Elegit* (Tabarca)—, Jordi Raül Verdú —*Aventura antàrtica* (La Xara)— i Ramon Pastor —*Les tenebres de Maldar* (Baula)—.

Per altra banda, les narracions

d'ambientació històrica resulten habitualment interessants i tenen la fidelitat d'un cert públic. En aquest sentit, a més de la de Mariano Casas ja citada, hem de ressenyar les obres *El justícia* (Bromera), de Joan Torró; *10.193. Escuma de mar* (Perifèric), de Manuel Joan i Arinyó, que descriu la vida en els camps de concentració nazis; *L'últim vaixell* (Voramar), de Gemma Pasqual, sobre l'exili republicà; *No aixafaran el meu poble* (Tabarca), de Jordi Querol; i *Secretum templi* (Marfil), de Juan Fran Fernández Pascual. A aquestes obres, per finalitzar el panorama de la narrativa juvenil, hauríem d'afegir les obres d'ambientació actual i de temàtica juvenil: *Roser i el mar* (Perifèric), de Lucià Vallés; *Escrit en la foscor* (Perifèric), d'Armand Company; i *Rin* (Tabarca), de Rafa Gomar, entre altres; com també l'obra de records, *Les ales de la memòria* (Marfil), de Lloris Picó i Carbonell.

Els gèneres no narratius

Però, a més de la producció narrativa ressenyada, en la LIJ valenciana s'ha de ressaltar una vegada més la presència continuada en els últims anys d'altres gèneres literaris escrits especialment pensant en els infants i joves. En aquest aspecte, la producció d'obres poètiques ha estat bastant acceptable. A Edicions 96 podem trobar la reedició d'un llibre molt útil, *Endevina, endevinalla*, d'Àngela Martínez i Oti Sòria, publicat fa anys a Gregal i que feia temps que no era a les llibreries. Del mateix estil i temàtica popular, a Denes, podem llegir *Endevina, endevineta...*, de Vicenta Ferrer. A Tàndem, per a escolars de Secundària, disposem d'una bona antologia, *Poesia per a joves, 66 poemes imprescindibles*, a càrrec de Montser-

rat Ferrer. Però, sobretot, hem de destacar tres obres originals de poesia per a infants escrites per tres autors valencians. Ens referim a *Estoig de versos* (Baula), de Joan Vila i, especialment, a *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* (Bromera), del conegut poeta de la generació dels 80 Josep Ballester, i *Poemes de sol i lluna* (Voramar), de Lluïsa March. Aquest últim molt recomanable per a lectors d'Educació Primària.

Pel que fa al teatre, la producció d'aquest últim any no ha estat nombrosa, però, almenys, Brosquil ha ampliat la seua col·lecció Titella amb dues noves obres: *El cigroner de Vilafrada*, de Vicent Pallarés i Joan Palanques, i *L'hospital tranquil*, de Vicent Marçà. Per contra, la producció de textos assagístics per a joves està d'enhonorabona, ja que, a més del llibre *La felicitat segons Spinoza*, de Maite Larrauri, de la col·lecció Filosofia per a profans de Tàndem; s'ha iniciat una nova col·lecció, El Nord, a Bromera amb la publicació de dues obres: *Guia per a joves maniàtics*, d'Aidan Mac-

farlane i Ann McPherson, i *Pren-te la vida amb filosofia*, de Tobies Grimaltos. Llibres, tots aquests últims, que enriqueixen i diversifiquen l'oferta, a més de dignificar en qualitat la producció editorial de llibres per a infants i joves.

Traduccions i reedicions

Finalment, convé assenyalar tres aspectes més que exemplifiquen la vitalitat del sector editorial valencià de LIJ. El primer és la publicació cada vegada més freqüent de traduccions rellevants, com ho són, per exemple, els llibres que Bromera ha publicat de l'escriptor alemany Michael Ende: *La sopera i el cullebot* i *Els millors contes*. O com ho són també els llibres d'autors clàssics com *El convidat de Dràcula* (Tres i Quatre), de Bram Stoker a la col·lecció El Grill; *La llàntia jueva* (Bromera), de Maurice Leblanc a la col·lecció A la Lluna de València; i *Carmilla*, de Joseph Sheridan Le Fanu, i *Vera i altres contes curels* (Brosquil), de Villiers de L'Isle-

Adam, publicats els dos a la col·lecció Clàssics de Terror. Sens oblidar la necessitat de traduir també obres d'autors actuals com les d'Agustín Fernández Paz, *Nit d'ombres voraces*, i *Quina canya de pare!*; de Patrich Cauvin, totes dues a la col·lecció Espurna de Bromera; o com la narració infantil d'Anton Cortizas, *El llapis de Rosalia*, a la col·lecció El Micalet Galàctic.

Ressenyables també, en aquest sentit, són dues obres magnífiques de Marjal, *Va arribar de la mar*, de Carlos Puerto i *El iaio el Pressumpte*, de Paloma Bordons, i una obra de Baula, *Andrea i el quart Rei Mag*, d'Alfredo Gómez Cerdá, traduïdes totes del castellà.

El segon és la presència en les editorials valencianes d'autors catalans i balears d'un cert prestigi com, per exemple, Rosa Maria Colom amb *La perversa Caputxeta* i Joaquim Carbó amb *L'anell dels nibelungs*, publicades les dues a la col·lecció L'Elefant de Bromera. O com Jordi Sierra i Fabra, amb *El somriure del diable*, i Dolors Garcia i Cornellà, amb *L'esclau de Mer-*

cadal, publicades també a Bromera. A aquests autors convé afegir Jordi Solé i Camardons, autor de *La síndrome dels estranys sons* (Tres i Quatre); Pau Joan Hernández, amb *La tripulació del Pànic* (Marjal); Jordi Navarri, amb *El cinquè oceà* (Bullent); Montserrat Galícia, amb *L'habitació de la Bàrbara* (Bullent); i Joan de Déu Prats, amb *Històries d'arbres i un gira-sol* (Tàndem).

I, per últim, el tercer aspecte és el de la recuperació d'obres antigues amb escassa presència ja a les llibreries. Aquest és un aspecte que es dona per primera vegada amb una significativa coincidència. A Bromera trobem les obres de Carles Cano, *Les aventures de Potaconill*, i de Xavier Mínguez, *Alicia en el país de xocolata*. A Brosquil, les de Josep A. Fluixà, *Pere i el ratolí Pirulí*, i Daniel Balaguer, *Ja en som dos*. I a Baula, *Tornaré*, de Vicent Marçà i *Jeroniet*, de Francesc Muñoz. Tot plegat, una prova més, potser, de la vitalitat, competitivitat i diversitat que viu, en l'actualitat, el món editorial valencià. ■

